

Svenska
ESF-rådet

Möjligheter på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

—

**En metautvärdering av projekt inom
Europeiska socialfonden**

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Introduktion	5
Disposition.....	6
Bakgrund	7
Policybakgrund.....	7
Europeiska socialfonden.....	7
Regeringsstrategin	8
Syfte och frågeställningar	9
Metod.....	10
Resultat	11
Attitydpåverkan	11
Utbildning som metod	11
Arbetsintegrerande sociala företag	12
Arbetslivsinriktad rehabilitering.....	15
Svar på frågeställningarna	18
Diskussion	22
Litteraturförteckning.....	25
Tryckta källor	25
Webbaserade källor	25
Bilaga 1. Projekt inkluderade i REA	27
Bilaga 2. Undersökningsprotokoll.....	29
Bilaga 3. Identifiering av projekt till screeningen	30
Bilaga 4. Mall för intervju med projekten	31
Figur 1. Uträkning av antal deltagare i arbete	32
Figur 2 – Flödes schema av projekt i REA.....	33

Sammanfattning

Rapporten beskriver resultaten av en rapid evidence assesement (REA) av projekt inom Europeiska socialfonden som arbetat med funktionsnedsättning och möjligheterna på arbetsmarknaden. Syftet är att utvärderingen ska vara ett underlag till en statlig offentlig utredning, FunkA-utredningen (A 2011:03), för att informera om socialfondsprojektens arbete inom området.

Utvärderingen undersöker antalet projekt som varit aktiva inom området, vilken metod de har använt och vilka resultat de har uppnått. Genom att undersöka projekten som arbetar med funktionsnedsättning kan vi dra slutsatser utifrån projektens erfarenheter om vad som fungerat och vad som fungerat mindre bra för att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att få ett arbete och behålla ett arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Den definition av funktionsnedsättning som kommer användas i utvärderingen är tagen från Socialstyrelsen och lyder:

”nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara av bestående eller av övergående natur.”¹

Projekten har kategoriserats i *attitydpåverkan*, *arbetsintegrerande sociala företag* och *arbetslivsinriktad rehabilitering*. Den mest framgångsrika modellen i att få ut deltagarna i arbete är *arbetslivsinriktad rehabilitering*. Alla projekt arbetar mer eller mindre med attitydpåverkan som grundläggande i arbetet med målgruppen. De arbetsintegrerande sociala företagen har det svårt ekonomiskt och saknar en stödstruktur för etablering. Samtliga projekt identifierar brist på tid och långsiktighet som målgruppen som absolut nödvändigt men som saknas i det offentliga systemet vi har idag.

Huvudsakliga resultat av kartläggningen:

- Det finns regionala skillnader i antalet projekt som arbetar med personer med funktionsnedsättning där Västsverige och Skåne har flest projekt.
- Projekten har en mångfald av deltagare, som inkluderar alla typer av funktionsnedsättningar.
- Gruppen med psykiska funktionsnedsättningar var överrepresenterade bland deltagarna.

---

¹ Socialstyrelsens termbank under ”funktionsnedsättning”,
<http://app.socialstyrelsen.se/termbank/ViewTerm.aspx?TermID=3594>, 28-11-2011

- Privata verksamheter och ideella organisationer är de vanligaste organisationstyperna i arbetet med personer med funktionsnedsättning.
- Den sociala ekonomin är en växande sektor i området.
- Inom programområde 1, kompetensutveckling, är arbetet med attitydpåverkan central
- Inom programområde 2 är fokus på deltagare för att genom olika metoder öka arbetskraftsutbudet.

Introduktion

I Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning står det i artikel 27 att anslutna stater ska erkänna, bevara och främja personer med funktionsnedsättning rättighet att arbeta.² Sveriges riksdag ratificerade konventionen den 13 november 2008.

Enligt myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam), har 16 procent av befolkningen (921 000 personer) i arbetsför ålder (16-64 år) en funktionsnedsättning och av dessa har 9 procent (525 000 personer) en nedsatt arbetsförmåga. Bland personerna med en nedsatt arbetsförmåga är arbetslösheten 9,1 procent och för befolkningen utan funktionsnedsättning var den totala arbetslösheten 4,6 procent, 165 000 personer med funktionsnedsättning var 2010 inskrivna på Arbetsförmedlingen och 41 procent av dem hade en anställning med stöd. Stödet var i 70 procent av fallen en anställning med lönebidrag. En ytterligare faktor som identifieras är att utbildningsnivån är lägre bland personer med funktionsnedsättning där mindre än en tredjedel har en eftergymnasial utbildning.³

Med det ovan konstaterade är det intressant att även nämna de dolda kostnaderna som uppstår vid arbetslöshet. Indirekta kostnader är relaterade till den produktivitet som förloras när personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inte arbetar. Den dolda kostnaden inkluderar en brist i produktivitet och förlorad skatteintäkt. En ytterligare indirekt kostnad, som inte är ekonomisk, är den isolation och stress som kan uppstå när man inte arbetar, vilket kan leda till psykiska funktionsnedsättningar, som enligt World Health Organization är ett av de största hoten mot folkhälsan i världen.⁴

Nu när samhället står inför en demografisk förändring med ökade pensionsavgångar samtidigt som vi har ett minskat arbetskraftsutbud, bör det mänskliga kapitalet tas tillvara.

I rapporten ska Europeiska socialfondsprojekt utvärderas i syftet att försöka hitta framgångsfaktorer och hinder som projekten identifierat i de arbetsmarknadspolitiska insatserna för målgruppen. Projekten använder olika metoder för att försöka öka arbetskraftsutbudet eller kompetensutveckla personal.

---

² Förenta Nationerna, *Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*, Artikel 27- Arbeta och sysselsättning

³ Myndigheten för handikappolitisk samordning, *Funktionsnedsättning och arbetsmarknad*, <http://www.handisam.se/Publikationer-och-press/Informationsmaterial/Handisams-faktablad/Funktionsnedsattning-och-arbetsmarknad/>, 2011-12-07

⁴ World Health Organization, http://www.who.int/mental_health/who_urges_investment/en/index.html, 2011-12-07

Idag behövs mer kunskap om metoder för att ett större antal individer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska komma in på arbetsmarknaden eller komma tillbaka till arbetslivet.

Disposition

Rapporten börjar med en inledning och ett bakgrundsstycke vilket följs av metod samt syfte och frågeställningar. Sedan är rapporten indelad i tre kategorier; Attitydpåverkan, Sociala arbetsintegrerande företag och Arbetslivsinriktad rehabilitering. Slutligen besvaras frågeställningarna och rapporten avslutas med slutsatser.

För att stärka resultaten av rapporten inkluderas en separat teknisk rapport med en lista av projekt som inkluderats, undersökningsprotokoll, inkluderings- och exkluderingskriterier, mall för intervju med projekten, en uträkning av antal deltagare i arbete och ett flödesschema av projekt.

Bakgrund

Policybakgrund

Rapporten utgår från metoden rapid evidence assesment (REA) och har skrivits på uppdrag av FunkA-utredningen (A 2011:03) för att informera policyskapare och andra intressenter kring socialfondsprojekt som arbetat med personer med funktionsnedsättning.

FunkA-utredningen tillsattes för att se över arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utredaren ska lämna ett samlat förslag till hur arbetsmarknadspolitiska insatser borde utformas för att på ett effektivt sätt bidra till att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska få och behålla ett arbete i större utsträckning. Utredningen ska redovisas senast den 16 april 2012.⁵

Innan det beslutas om policy, nya metoder eller annat är det bra att ta reda på vad som redan finns inom ett område. Denna kunskap kan inkludera resultat av en eller flera studier. Därmed har denna REA tagits fram för att utvärdera projekten och dra slutsatser från vilka metoder och arbetssätt som fungerar och vilka som fungerar mindre bra för målgruppen på arbetsmarknaden.

Europeiska socialfonden

Svenska ESF-rådet är en statlig myndighet under arbetsmarknadsdepartementet som har till uppgift att förvalta socialfonden och integrationsfonden i Sverige. Socialfonden är ett av de viktigaste verktygen i den europeiska sammanhållningspolitiken. Det övergripande syftet är att minska skillnaderna i välbefinnande mellan EU:s medlemsstater genom att öka och förbättra arbetskraftsutbudet. Totalt uppgår den europeiska budgeten till 750 miljarder kronor i den nuvarande programperioden, 2007-2013. I Sverige uppgår budgeten till 6,2 miljarder kronor.⁶

Socialfonden ska främja kompetensutveckling och motverka utanförskap. Inom programområde 1 främjar man kompetensutveckling. Här kan organisationer söka stöd för projekt som underlättar för personer i sysselsättning att utvecklas tillsammans med förändrade krav på arbetsmarknaden.⁷ Inom programområde 2 finns projekt som bidrar till ökad social sammanhållning och ett inkluderande arbetsliv, riktad till personer som står långt från arbetsmarknaden.⁸ En central faktor är att samtliga

⁵ Regeringskansliet, Kommittédirektiv, 2011:59, FunkA-Utredningen, s. 1

⁶ Svenska ESF-rådet, <http://www.esf.se/sv/vara-program/Socialfonden/Om-Socialfonden/>, 28-11-2011

⁷ Svenska ESF-rådet, <http://www.esf.se/sv/vara-program/Socialfonden/Om-Socialfonden/Programomrade-1-Kompetensforsorjning/>, 28-11-2011

⁸ Svenska ESF-rådet <http://www.esf.se/sv/vara-program/Socialfonden/Om-Socialfonden/Programomrade-2-Okat-arbetskraftsutbud/>, 28-11-2011

projekt som beviljats medel ifrån socialfonden förutsätts arbeta med de horisontella kraven jämställdhet och tillgänglighet.

Regeringsstrategin

I *En strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken 2011-2016* från regeringen står det att:

”... en samhällsgemenskap som grund, ett samhälle som utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhället och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, män och kvinnor med funktionsnedsättning. De nationella målen är ständigt aktuella och har ingen borte tidsgräns.”⁹

I strategin står det även att inriktningsmålen för arbetsmarknadspolitiken är dels att sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ökar och att matchningen mellan dem och lediga arbeten ska vara effektiv. Det står även att regeringen riktar insatserna på bland annat;

- fortsatt satsning på sociala företag,
- fortsatt påverkan av kunskaper om attityderna till psykisk sjukdom och psykisk funktionsnedsättning och
- bättre och mer samordnad information, bland annat behöver goda exempel på insatser i arbetslivet spridas för att inspirera och visa på möjligheterna.¹⁰

---

⁹ Socialdepartementet, *”En strategi för genomförandet av funktionshinderpolitiken 2011-2016”*, sid 4, Edita Västra Aros: 2011.

¹⁰ Ibid., sid 13.

Syfte och frågeställningar

Rapporten beskriver en samlad analys av projektens resultat som inkluderar både slutrapporter och externa utvärderingar. Rapporten ska ge underlag till FunkA-utredningen för att bidra med erfarenheterna från socialfondsprojekt som arbetat med personer med funktionsnedsättning.

Denna REA har två ytterligare syften. Dels att analysera socialfondsprojekt och identifiera nya metoder och arbetssätt som utvecklats inom projekten som bidragit till att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga kan få och behålla ett arbete. Dels att identifiera generaliserbara slutsatser om framgångsfaktorer och hinder orsakade av regelutformningen för de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Projekt som ska studeras närmare är de som tydligt vänder sig till personer med funktionsnedsättning, där Arbetsförmedlingen finns med som projektägare, projektdeltagare eller medfinansierare samt arbetsintegrerande sociala företag som genomförare eller utförare.

Syftet med metautvärderingen leder fram till de tre frågeställningarna nedan.

- *Vilka metoder har i ESF-projekten mellan 2007 och september 2011 visat sig framgångsrika för att funktionsnedsatta ska få och behålla ett arbete?*
- *Har projekten identifierat hinder orsakade av regelutformningen för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna?*
- *Har projekten fortsatt sin verksamhet inom området efter projektets slut?*

Metod

Forskning och utvärdering använder ofta systematiska metoder för att undvika partiskhet, medvetet eller omedvetet. Dessa svarar på en eller flera klart formulerade frågeställningar och använder metoder för att identifiera, välja och hitta relevant information och kunna dra transparenta slutsatser. Detta ger policyskapare och andra intressenter ett mer öppet och mindre subjektiv bild av kunskapen i ett specifikt område.

Rapid evidence assessment (REA) är en metautvärderingsmetod där man utvärderar det som redan är känt. Metoden är speciellt utformad för att kunna utvärdera studier eller dylikt inom samma område. Speciellt med metoden är, som namnet avslöjar, att man ska kunna undersöka ett relativt stort område på en begränsad tid. Metoden är systematisk för att göra den genomskinlig.¹¹

I den första fasen av REA gjordes en kartläggning av avslutade socialfondsprojekt i projektbanken¹² mellan 2007 till den 30 september 2011. I detta skede identifierades 291 projekt och abstract från projekten screenades för relevans utifrån kriterierna, se bilaga 3. För att säkerställa syfte och mål gick 35 projekt vidare från de 291 projekten i den första sökningen. Av de 35 projekten som analyserades på djupet bedömdes 19 projekt uppnå kriterierna för inkludering. Därefter kodades och kategoriserades de 19 relevanta projekten utifrån centrala resultat som identifierades i projekten.

Intervjuer utfördes med projekten för att komplettera materialet ifrån slutrapporterna och utvärderingarna. Av de 19 inkluderade projekten var det en svarsfrekvens på 14 projekt. Mallen till intervjufrågorna finns i bilaga 4.

---

¹¹ Civil Service UK- *Rapid Evidence Assessment Toolkit- "What is rapid evidence assessment?"* <http://www.civilservice.gov.uk/networks/gsr/resources-and-guidance/rapid-evidence-assessment/what-is> , 2011-11-29

¹² Projektbanken är en databas som kan nås på Svenska-ESF-rådets hemsida, www.esf.se där man kan söka efter projekt samt utvärdering och slutrapport.

Resultat

Efter de olika indelningarna i projekten för hur man arbetar i frågan presenteras här de tre kategorierna, 1) *Attitydpåverkan*, 2) *Den Sociala Ekonomin* och 3) *Arbetslivsinriktad Rehabilitering*. Många av projekten innehåller element av varje kategori, men uppdelningen har gjorts på basis av projektutvärderingarnas beskrivning och metod som de har utvecklat under projektperioden.

Attitydpåverkan

Inom denna kategori har sex projekt studerats, fem inom programområde 1, *Alliera*, *Värdegrund väst genomförande*, *AvenyAkademin*, *Dolda funktionshinder* och *Öppna vägar* och ett inom programområde 2, *Arbetsporten*. Gemensamt för projekten är att de sett ett behov av utbildning inom området funktionsnedsättning, från projektens och deltagarnas sida.

Utbildningsmetodens främsta mål har varit att genom attitydpåverkan få personal på arbetsplatser att bli medvetna om vilken betydelse egna attityder, föreställningar, förhållningssätt och arbetssätt har i förhållande till personer med funktionsnedsättning. Projekten vill bidra med ökade kunskaper och kompetens för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att behålla ett arbete, få ett arbete eller komma ut på arbetsmarknaden.

Utbildning som metod

Samtliga projekt har använt metoder som innefattar utbildning, där de har som mål att kompetensutveckla personal i ämnet funktionsnedsättning. Exempel på utbildningar som projekten använt sig av är studiecirklar, nätverksträffar och analysseminarier. Målet var att skapa en dialog kring ämnet. Projekten ville synliggöra hur attityder och ens eget synsätt påverkar målgruppen. Två av projekten, *AvenyAkademin* och *Öppna vägar* använde sig av webbaserade utbildningar specifikt riktade till företag. Framgångsfaktorn var enligt deras utvärderingar att det gav företagen möjlighet att genomgå utbildningarna på tider som passade dem. Detta varvades sedan med personliga besök och samtal. En annan positiv faktor var att utbildningen blev kvar efter projektets slut i formen av digitala utbildningsrum.¹³ *Öppna vägar* arbetade specifikt med kompetensutveckling i psykisk funktionsnedsättning och *AvenyAkademin* arbetade mer generellt mot ämnet. Ett mål i båda projekten har varit att projekten vill öppna upp möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att få arbete och praktik på arbetsplatserna, vilket de till stor del uppnådde.

Projekten *Alliera* och *Dolda funktionshinder*, hade en gemensam utbildning för deltagarna och en spetsutbildning till några få. Tanken var att de med en

---

¹³ *AvenyAkademin*, Digitala utbildningsrum, <http://www.avenyakademin.se/utbildningsrummen/> och *Öppna vägar*, Digitala utbildningsrum, <http://www.oppnavagar.org/frisktjobbat/>

spetsutbildning ska kunna föra vidare sin kompetens in i sina respektive organisationer.

Av dessa har endast Dolda funktionshinder en konkret handlingsplan för hur arbetet ska fortleva, i form av ett kommunalt strategidokument för hur elever med dolda funktionsnedsättningar kan mötas. För övriga projekt skapade bristen på handlingsplan osäkerhet hos deltagarna kring hur de ska driva arbetet vidare och vilken form det ska ta. Ett ytterligare hinder som identifierats av projekten är bristen på tid och resurser. Arbete med förändring av attityder och förhållningssätt är en långsiktig process som tar tid och resurser. Denna process är oftast längre än projektiden.

Attityder och förhållningssätt är något som projekten oavsett kategori har stött på antingen som hinder eller som framgångsfaktor. Dessa finns hos deltagarna, i projektet, hos samverkansaktörerna och i samhället. Förändring av attityder och förhållningssätt har varit fokus hos projekten ovan och en bifaktor i de övriga projekten. Det är något som projekten arbetat med i kontakten med deltagarna och aktörerna man vill påverka. För deltagarna har det främst handlat om att stärka dem i deras yrkesroll och på det personliga planet, detta för att få dem att förändra sina attityder. I arbete med de andra aktörerna har det främst varit arbete med attitydpåvekan i näringslivet och på offentliga organisationer.

Arbetsintegrerande sociala företag

Innan projekten presenteras vill jag definiera arbetsintegrerande sociala företag. Det finns ingen gemensam definition på vad sociala företag är i Europa. Idag finns det flera definitioner av sociala företag och den sociala ekonomin, bland annat från Europeiska Kommissionen¹⁴ och Nutek¹⁵. Definitionen som används här är hämtad från Tillväxtverket och lyder:

”Arbetsintegrerande sociala företag är företag som driver näringsverksamhet (producerar och säljer varor och/eller tjänster):

- *med övergripande ändamål att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle*
- *som skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt*
- *som i huvudsak återinvesterar sina vinster i den egna eller liknade verksamheter*

---

¹⁴ European Commission – Enterprise and Industry,
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm 13-12-211

¹⁵ Bergshamre Heins, Agneta. *Sociala företag behövs!*, Nutek: 2009

- *som är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet”¹⁶*

I den här kategorin har sex projekt studerats, ett inom programområde 1: *Social ekonomi för ökad välfärd* och fem inom programområde 2: *Arena för social ekonomi och företagande*, *Trappan*, *SKA-projektet – Samverkan för kompetensutveckling och arbete*, *Arbete på egna villkor/My way* och *Villa Vägen Ut! Vägsäl, metodutveckling för socialt företagande med dubbelt uppdrag*.

Projektet inom programområde 1, *Social ekonomi för ökad välfärd*, syftade till att fler människor i Jönköpings, Kalmars och Gotlands län skulle ha ökad kunskap om den sociala ekonomin och socialt företagande. Metoden man använde var att anordna 60 utbildnings- och nätverksaktiviteter och en nationell spridningskonferens.

Framgångsfaktorerna var att det fanns ett behov av ökad kunskap samt en vilja hos kommunerna att lära sig. Ett hinder som projektet identifierade var att det idag saknas ett nätverk där sociala företag kan agera på lika villkor tillsammans med andra aktörer. Ett annat var att myndigheternas regelverk och trygghetssystem ännu inte har anpassats för arbetet med och utvecklingen av sociala företag. Det betyder att lagstiftning och trygghetssystem behöver anpassas för att få igång sociala företag samt att chefer och politiker behöver bli engagerade i frågan.

Projekten i programområde 2 ser sociala företag som en bas där deltagarna kan arbetsträna och eventuellt få en varaktig sysselsättning. Den sociala ekonomin uppfattas som en plats där deltagarna kan växa, stärkas och deras förutsättningar kartläggas. Arbetsförmågan kan fastställas tillsammans med arbetsförmedlingen vilket därmed ökar deltagarnas möjligheter på arbetsmarknaden.

Samtliga projekt anser att den sociala ekonomin är en betydelsefull och stark aktör i arbetet med att sysselsätta människor som står långt från arbetsmarknaden.

Anledningen är att människor i sociala företag kan arbeta heltid utifrån sin egen arbetsförmåga, där man har ett individuellt anpassat arbete och kan stärkas både som människa och som anställd. Individfokuset är något som alla projekt i denna kategori uppmärksammat som centralt i metoden.

Sjukförsäkringsreformen och omorganisering av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ledde till att många av projekten fick deltagare med sämre förutsättningar än väntat. Många av deltagarna led av psykiska funktionsnedsättningar och hade multipla diagnoser som projekten i många fall inte hade kompetensen att behandla.

En ytterligare gemensam problematik var att det råder en stor okunskap både i offentliga organisationer och i näringslivet om vad arbetsintegrerande sociala företag är och vad de arbetar med. Detta kan leda till missförstånd och attitydproblematik för både det sociala företaget och dess anställda. Här underlättades arbetet med att få ut

---

¹⁶ Sofisam, ”Sociala företag – definition”,
<http://www.sofisam.se/?get=content&action=view&id=127-15>, 28-11-2011

deltagarna på praktik och i arbete för de projekt som hade ett redan etablerat kontaktnät med andra sociala företag och näringslivet.

En slutsats som dras av projekten är att de sociala företagen fyller ett behov och ett gap som idag inte tillgodoses av det offentliga stödsystemet. Flertalet av projekten menar att Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbete har underlättats¹⁷ och att båda myndigheterna anser att projekten fyller en viktig funktion gentemot deltagarna, då ingen av myndigheterna har den tid eller de resurser som krävs. Båda myndigheterna ser problemet och behovet men är förhindrade regelmässigt att ta itu med det.¹⁸

Bristen på tid och resurser är inte endast ett hinder i relation till myndigheterna, det har även identifierats som ett hinder i projekten själva. En problematik som alla projekt har uppmärksammat är att projektperioden inte är tillräckligt lång. Under projektiden blir ofta projektledarna som förmedlare och länk mellan deltagare och myndigheterna och näringslivet. När projektet är slut bryts detta ofta.

Projekten har även uppmärksammat att förankringen hos samverkanspartners är central. Arbetsförmedlingen har identifierats som den viktigaste aktören, eftersom den tillika är en stor medfinansier¹⁹ genom bland annat deltagarersättning och personal. Arbetsförmedlingen tar även emot deltagarna efter projektens slut, om de inte har fått arbete eller annan sysselsättning. Ett exempel på detta är projektet Arena för social ekonomi och företagande där man påpekar att man borde haft skriftliga överenskommelser med samverkanspartner då Arbetsförmedlingen prioriterade andra aktörer i slutet av projektiden, medan projektet Arbete på egna villkor/My Way var väl förankrat hos Arbetsförmedlingen, som deltog i styrgruppen samt medfinansierade och anlidade psykologer till projektet. En ytterligare viktig aktör är Försäkringskassan, som bidragit till många projekt med rehabiliterings åtgärder, medfinansiering och varit aktiv i styrgrupper.

En faktor som gäller för projekten är deras framgång i att få människor som stått mycket långt från arbetsmarknaden att komma tillbaka till arbete. Ett hinder har varit att metoden kräver mycket resurser i form av tid och personal, trots att den sannolikt har långsiktiga vinster både för samhället och för individen. Enligt projekten är tid är absolut nödvändigt för deltagarnas utveckling och här fyller arbetsintegrerande sociala företag en viktig funktion, som myndigheternas program idag inte alltid fyller.

---

¹⁷ SKA-projektet – Samverkan för kompetensutveckling och arbete

¹⁸ Arena för social ekonomi och företagande

¹⁹ Samtliga sju projekt inom programområde 2 är medfinansierade av Arbetsförmedlingen

Trots att de övriga tretton projekten som inkluderats i rapporten inte har som huvudsyfte att starta ett socialt företag eller ägs av ett socialt företag så har sex²⁰ av projekten en koppling till den sociala ekonomin och socialt företagande.

Projekten samverkade med den sociala ekonomin²¹ och sociala företag på olika vis. De främsta nyttorna projekten identifierade var utbildningsmöjligheter och en arbetsträningsbas. Projekten ville ta till vara på kunskapen och möjligheterna som finns inom området, även fast fokuset var ett annat.

Exempel på utbildningar var seminarietillfällen, utbildningstillfällen för deltagarna under projektiden och samverkan genom att ha representanter i styrgruppen. Projekten såg även sociala företag som en bra plats för att arbetsträna deltagarna. Detta eftersom att det finns möjligheter för anpassade arbetsuppgifter anpassade till deltagarnas olika behov.

Likt de sociala företagen såg projekten ett behov av att stärka sektorn, eftersom det finns en brist på lämpliga arbetsplatser för personer med funktionsnedsättning som står långt från arbetsmarknaden.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Inom den här kategorin har sju projekt studerats, som arbetat med någon form av arbetslivsinriktad rehabilitering för att få ut deras respektive deltagare på arbetsmarknaden. Alla är projekt inom programområde 2; *SmärtRehab*, *Neuropedagogiskt resurscentrum, steg 2*, *Nya Tag*, *Ett fullvärdigt arbetsliv*, *Coachningsprojekte*, *Alla ska med* och *Utbildning och personlig utveckling för dövblinda och döva i norrland*.

Likt många av projekten i de två övriga kategorierna är det gemensamma draget det starka fokuset på individer som en framgångsfaktor och ett hinder. Detta kopplas ihop med deltagarnas förutsättningar i projekten och att man behövde lägga ner mer tid än planerat på att stärka individerna. Av de sju projekten identifierade tre²² att deltagarna hade sämre förutsättningar än förväntat, främst psykiska funktionsnedsättningar och multipla behov. En gemensam slutsats är att deltagarna som står långt från arbetsmarknaden behöver rehabiliteras en längre tid, vilket kräver resurser i form av både tid och personal.

²⁰ Projekten var Värdegrund väst genomförande, Alliera, SmärtRehab, Neuropedagogiskt resurscentrum, Utbildning och personlig utveckling för döva och dövblinda i norrland och Ett fullvärdigt arbetsliv.

²¹ Se Europeiska kommissionens definition av den sociala ekonomin på, <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/13-12-2011>

²² De tre projekten var SmärtRehab, Ett fullvärdigt arbetsliv, Alla ska med och Utbildning och personlig utveckling för dövblinda och döva i norrland.

Ett konkret exempel är Coachningsprojektet som var ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan där arbetslivsinriktade insatser skulle medverka till att deltagarna fått arbete inom ett år. Metoden var processororienterad och tog hänsyn till deltagarnas behov av tid. Av utvärderingen framgick det att ledningen uppfattade metoden som framgångsrik, men resurskrävande. Projektets metod stod alltså i viss motsättning till den effektivitet som båda organisationerna efterfrågade. En ytterligare problematik var att stora organisationer har olika enheter, med olika förutsättningar för beredskap och absorption av nya metoder. Här fanns även en inställning hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan mot att projektmetoden inte kan nå de resultat som gör att organisationerna kan nå sina resultatmål i tid.

Det som alla projekt identifierar som centralt för att lösa nämnda problem är förankring i ledningen hos centrala samverkanspartner, i syfte att undvika att aktörerna har olika syn på projektets mål och syfte. Det som främst rekommenderas är att projekten har en stark styrgrupp där de relevanta aktörerna inte bara finns fysiskt representerade utan även att rätt personer i rätt position från de respektive aktörerna är engagerade.

En problematik för just dessa projekt var den politiska förändringen i socialförsäkringen som ledde till en omorganisering hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Förändringen ledde till att de projekt som inte hade en stark förankring hos organisationerna blev nedprioriterade. Slutsatsen kring vikten av förankring gäller även projekt som arbetat med kommuner och landsting.²³

Projekten i den här kategorin kan även delas upp i två undergrupper. Den ena undergruppen jobbar med att utveckla kompletterande arbetsmarknadsinsatser till Arbetsförmedlingen och kommuner, samtidigt som de drivs i nära samarbete kring övergripande sysselsättningsstrategier inom Arbetsförmedlingen och i kommunerna. I denna grupp har man direkt anpassat projektet till det behov som efterfrågats. I den andra undergruppen arbetade projekten mer innovativt med att testa olika metoder som exempelvis samverkan mellan myndigheter²⁴ eller olika utbildningsinsatser.

Inom kategorin som arbetat mer innovativt²⁵ har 19 procent av deltagarna fått anställning efter projektets slut. Inom kategorin som arbetat i nära samarbete kring övergripande sysselsättningsstrategier²⁶ är motsvarande andel 30 procent. Den kvantitativa skillnaden i framgång mellan de två undergrupperna berör inte endast antalet deltagare i arbete utan även hur projektet i helhet fungerade. I gruppen som

---

²³ Alla ska med och Utbildning och personlig utveckling för dövblinda och döva i norrland.

²⁴ Projektet Coachningsprojektet är exempel på detta.

²⁵ Projekten var Alla ska med, Neuropedagogiskt resurscentrum steg 2 och Utbildning och personlig utveckling för dövblinda och döva i norrland.

²⁶ Projekten var Nya Tag, Coachningsprojektet, SmärtRehab och Ett fullvärdigt arbetsliv.

arbetade mera innovativt hade även svagare styrgrupper än projekten som arbetade nära arbetsmarknaden.

Två av projekten i den senare kategorin, SmärtRehab och Ett fullvärdigt arbetsliv, såg kontakter med näringslivet som centrala för framgången i projekten. Båda projekten har fortsatt sin verksamhet efter projekts slut. Ett fullvärdigt arbetsliv tecknade avtal med Arbetsförmedlingen efter projektet och har fortsatt sitt samarbete med dem i Örebro, Nora, Lindsberg, Karlskoga, Kristinehamn, Hällefors, Filipstad och Karlstad.²⁷

---

²⁷ Ett fullvärdigt arbetsliv

Svar på frågeställningarna

Som resultaten visat, finns det både likheter och skillnader i metoderna och arbetssätten som projekten använt sig av i arbetet med funktionsnedsättning. Det finns även likheter och likheter i projektens resultat, vilka hinder det funnits och vilka framgångsfaktorerna varit. I nästkommande stycke kommer svaren på frågeställningarna konkretiseras och redovisas.

- *Vilka metoder har i ESF-projekten mellan 2007 och september 2011 visat sig framgångsrika för att funktionsnedsatta ska få och behålla ett arbete?*

Projekten har använt sig av olika metoder för att försöka få ut deltagare med funktionsnedsättning i arbetsmarknaden eller underlätta för personer med funktionsnedsättning för att få och/eller behålla ett arbete. Dessa metoder har visat sig vara olika framgångsrika i arbetet.

Figur 1. Uträkning av antal deltagare i arbete²⁸

	Projekt	Deltagare	Kvinnor	Män	I anställning antal	I anställning andel
<i>Sociala Företag</i>	6	376	212	214	98	26 %
<i>Arbetslivsinriktad²⁹ Rehabilitering</i>	7	436	299	137	178	41 %
<i>Attitydpåverkan</i>	6	x	x	x	x	x
Resultat Totalt	19	812	511	351	276	34 %

Att svara på frågan innebär att man måste ta ställning till vad som anses som en framgång. Om man definierar framgångsrika metoder som de metoder som lyckats få ut flest deltagare i arbete under projektiden så hittar vi dem inom kategorin Arbetslivsinriktad Rehabilitering och i projektet Ett fullvärdigt arbetsliv som fick ut 51 av 78 deltagare i arbete. Projektet arbetade i nära kontakt med både

²⁸ Uträkning finns i bilaga, Figur 1. Uträkning av antal deltagare i arbete.

²⁹ Coachningsprojektet är uteslutet från beräkningen eftersom projektet inte redovisat det totala antalet deltagare i slutrapporten eller i utvärderingen. Det som är beräknat lyder: 668 deltagare totalt, varav 612 kvinnor och 183 män.

Arbetsförmedlingen och näringslivet. Strategin fokuserade på individen och hittade praktikplatser till deltagarna som hade ett rekryteringsbehov. Utmärkande för detta projekt är den flexibilitet man hade i att anpassa sig efter det behov som efterfrågades av Arbetsförmedlingen, samt att man avsatte tid och resurser till att hela tiden leta praktik och arbetsplatser.

Om man istället definierar framgång mer kvalitativt i termer av personlig utveckling där 18 personer av 49 i ett arbetsintegrerande socialt företag kommit ut på arbetsmarknaden, vet vi inte om resterande 31 individerna kommit närmare arbetsmarknaden än innan projektiden. Detsamma gäller projekten ovan. Detta är faktorer som inte inkluderats i rapporten eftersom att det inte var syftet med utvärderingen samt att de är svåra att mäta och bedöma. Det är dock bra att ha den begränsningen med sig när man läser rapporten. Det är även intressant att fundera på vilken metod projekten använder i relation till vad som efterfrågas, vad som genererar bäst resultat och varför.

En generell framgångsfaktor som identifierats av alla projekt som arbetat inom programområde 2 är fokuset på individer. Förklaringen till varför detta har varit en viktig framgångsfaktor är att många av deltagarna har varit så pass långt ifrån arbetsmarknaden att de behöver personlig utveckling och stärkas i både sin yrkesroll och på det personliga planet. Detta gäller främst deltagare som har psykiska eller sociala medicinska funktionsnedsättningar, men det berör även individer som haft fysiska funktionsnedsättningar men som på grund av isolering och depression utvecklat psykiska funktionsnedsättningar. Här har arbetsintegrerande sociala företag haft en stor roll eftersom de erbjuder arbetsplatser där detta arbete möjliggörs utifrån varje individs behov och arbetsförmåga.

En ytterligare aspekt som varit viktig i de metoder som beskrivits är tid. Detta har identifierats av projekten i alla tre kategorier. För att arbeta med metoderna, så behövs tid. Tid är central för utvecklingen av deltagarna samt en förändring av attityder. Tid är viktig, men den är även utpekad som en problematisk faktor där det är resurskrävande att arbeta långsiktigt. Trots detta, menar projekten att det i slutändan är värt det eftersom de samhällsekonomiska vinsterna blir större än kostnaderna.

- *Har projekten identifierat hinder orsakade av regelutformningen för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna?*

I projektens slutrapporter och utvärderingar brister informationen för att kunna besvara frågan tillfredställande. Därför utfördes telefonintervjuer med projektföreträdare med en svarsfrekvens på 14 av 19 projekt.

En generell slutsats som de flesta projekten drar är att målgruppen behöver långsiktiga insatser, de behöver tid att utvecklas, och de behöver en trygg anställning. Enligt projekten är detta inte alltid i linje med de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Ett exempel på detta är att dessa individer ofta är bidragsberoende och pengar blir både en stressfaktor och en styrande faktor. När en person exempelvis får en anställning med lönebidrag och det visar sig att individen gör ett gott arbete blir det ibland problematiskt när man ska börja diskutera en övergång till vanlig anställning. Detta leder till att personer med lönebidragsanställningar ofta oroar sig över den dagen då arbetsgivarna inte längre får bidraget. Struktur och trygghet är centrala i kombination med långsiktighet. Det är resurskrävande att arbeta med metoderna som projekten i denna REA har gjort, men enligt projekten så är det socioekonomiskt dyrare att inte få ut individerna på arbetsmarknaden. Metoderna är viktiga för att många i målgruppen är sköra och istället för att fokusera på de kortsiktiga kostnaderna borde man fokusera på de långsiktiga vinsterna.

En annan generell slutsats är att det idag finns problem med bidragssystemet. Därför anser ett flertal av projekten att det är nödvändigt för kommunerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialtjänsten att se över regelverket. En problematik som nämns är aktivitetsersättningen. Försäkringskassan betalar ut den till unga personer som är mellan 19 och 30 år och som troligen inte kommer att arbeta på ett år och vars arbetsförmåga är nedsatt till minst en fjärdedel.³⁰ Projekten anser att antalet deltagare bör öka i de aktiva insatserna som finns inom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Projekten anser även att man bör lägga ner mer tid att utreda den specifika arbetsförmågan individerna har istället för att betala ut full aktivitetsersättning.

Många ansåg också att lönebidrag och de olika varianterna var en krånglig konstruktion. Detta fungerar ofta som ett hinder då arbetsgivarna kan bli avskräckta. Utifrån resultaten i denna rapport kan vi konstatera att systemet behöver förenklas och myndigheterna behöver bli mer flexibla för att kunna hantera målgruppen.

- *Har projekten fortsatt sin verksamhet inom området efter projektets slut?*

Enligt en rapport från Europeiska socialfondens processtöd för strategisk påverkan & lärande hamnar ofta projekt i en så kallad projektbubbla där de bara ser det kortsiktiga och påtagliga som exempelvis aktiviteter, budget och det administrativa arbetet. Omvärlden och framtiden försvinner då från dagordningen.³¹

För att kunna svara på denna fråga så genomfördes telefon intervjuer med projektens företrädare. Frågorna som användes finns i bilaga 4.

³⁰ Försäkringskassan, Vad är aktivitetsersättning?

<http://www.forsakringskassan.se/privatpers/funktionsnedsattning/aktivitetsersattning>

³¹ Sävenstrand, Andreas, "Projekt på rätt väg? – Om att komma framåt med Socialfonden", sid. 54, Strategisk påverkan & Lärande: 2011

Resultatet var att totalt sex³² av fjorton intervjuade projekt hade fortsatt sin verksamhet efter projektets slut. Av dessa sex så var tre sociala företag, två arbetslivsrehabiliterande projekt och ett attitydpåverkansprojekt.

Samtliga projekt inom kategorin sociala företag anger att det idag är ekonomiskt svårt att driva ett socialt företag. Projekten anger att det idag saknas stödstrukturer för sociala företag som möjliggör för dem att utveckla sin verksamhet. De rekommenderar Arbetsförmedlingen att upphandla tjänster från sociala företag, samt att köpa fler tjänster från sociala företag. Man anger även att detta kan gynna det privata näringslivet och visa på de sociala företagens verksamhet som en kvalitetsaspekt på sitt eget företag. Idag får de sociala företagen en ersättning för att arbeta med målgruppen, men ersättningen anses vara för låg för att verksamheten ska gå runt.

Det anses även finnas en allmän oförståelse och brist på erkännande av de samhällsvinsterna som sociala företag innebär. Det finns även en oförståelse för vad det innebär att stärka och utveckla en individ som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt med personer som har psykiska eller socialmedicinska funktionsnedsättningar. För att de sociala företagen ska kunna utvecklas måste detta finansieras via projektarbete som söks från olika fonder. Detta är ett evigt problem för många sociala företag som borde ”stå fria från det offentliga”.

Ett av de arbetslivsrehabiliterande projekten arbetar nära Arbetsförmedlingen. Det är upphandlat och levererar tjänster inom arbetsträning. De uppger att de anpassar sin verksamhet efter det regelverk som myndigheterna styrs av. Två centrala framgångsfaktorer för deras överlevnad efter projektslutet har dels varit strukturer som möjliggör för att arbeta nära individen samtidigt som man kopplar den till arbetsmarknaden, dels praktikplatser och kopplingen till näringslivet. En punkt som tas upp av attitydpåverkansprojektet Dolda funktionshinder, som även de övriga projekten pekar på är vikten av förankring. Det uppges vara viktigt att projektet är förankrat i organisationerna redan från början. Detta ökar chanserna för projektets överlevnad efter Socialfonds finansiering.

---

³² Projekten är Arbete på lika villkor/My way, Ett fullvärdigt arbetsliv, Nya Tag, Dolda funktionshinder, Trappan och Villa Vägen Ut! Vägsäl, metodutveckling för socialt företagande med dubbelt uppdrag.

Diskussion

Metautvärderingen har identifierat och analyserat nitton socialfondsprojekt som arbetat med funktionsnedsättning. Projekten har använt sig av olika metoder samt stött på olika hinder och framgångsfaktorer i arbetet. De främsta metoderna var *Attitydpåverkan*, *Sociala arbetsintegrerande företag* och *Arbetslivsinriktad rehabilitering*.

Det finns några genomgående punkter som alla projekt uppfattar som centrala i arbetet. De som identifierats är tid, långsiktighet, attityder, resurser, engagemang och förankring.

Enligt projekten är tid absolut nödvändigt för att personer som står långt från arbetsmarknaden ska få chansen till en återkomst till arbetsmarknaden. Tid och långsiktighet är ofta beroende av varandra, eftersom för att rehabilitera personer med psykiska och/eller socialmedicinska funktionsnedsättningar behövs det tid, men även långsiktighet. Det finns ett behov av uppföljning av individerna ett par år (varierande beroende på behov) efter personen genomgått en rehabiliterande åtgärd och kommit ut på arbetsmarknaden eller i annan sysselsättning. Metoden kräver resurser och engagemang, vilket är kostsamt i form av tid, pengar och personal.

Eftersom myndigheterna inte alltid har tid och resurser att arbeta på det sättet med målgruppen blir projekten ofta en värdefull kompletterande aktör. Som nämndes tidigare beror detta ibland på att de metoder projekten använder sig av står i motsättning till målstyrning och effektivitet för organisationerna.

Frågan här blir om man inte behöver se över sitt arbete med målgruppen då regelverket är styrande för myndigheterna samtidigt som det står i kontrast till många av de framgångsrika metoder som identifierats i projekten?

Sociala arbetsintegrerande företag är en växande och viktig aktör i att ta emot personer med funktionsnedsättning för rehabilitering och arbete. Sociala företag är även värdefulla eftersom de tar emot individer som den reguljära arbetsmarknaden inte gör. Detta gör dem till en kompletterande aktör och visar även på att den reguljära arbetsmarknaden är bristfällig i att inkludera alla. Det är även en sektor som projekten uppfattat som skör då det saknas stödstrukturer för dem. Det saknas även kunskap om vad sociala företag är, och bidrar till att man inte riktigt förstår vad nyttan är.

En ytterligare intressant iakttagelse är de rundgångarna i det offentliga systemet som projekten identifierar. Ett exempel på detta är de kommunala dagliga verksamheterna där det skapas rundgångar från särskola till Lagen om särskilt stöd till vissa

funktionshindrade³³ beslut till slutligen stöd hos Arbetsförmedlingen och sedan tillbaka till kommunerna igen. Projekten identifierar även inlåsningseffekter där man tillskillnad från rundgångarna inte kommer ut från ett av stegen, exempelvis ifrån daglig verksamhet eller Samhall.

Eftersom att inlåsningseffekterna är ett systemfel borde systemet ses över i relation till hur det fungerar för individerna, från särskola till arbetslivet. Det är viktigt att det finns en god samverkan mellan de inblandade aktörerna som tillsammans jobbar med individen och matchar förutsättningar och möjligheter mot arbete.

Som rapporten visat finns det svårigheter i arbetet. Slutsatsen är att problemet inte endast ligger på individnivå utan även på samhällsnivå där vi idag inte har en arbetsmarknad som är inte alltid är redo för att ta emot personer som stått långt från arbetsmarknaden en längre tid. Detta är viktigt i relation till projektens arbete eftersom projekten arbetar individinriktat. Problematiken är att även om projekten stärker individen så behövs den en arbetsmarknad som tar emot personen.

Skälen till att målgruppen har det svårare är många, men en viktig faktor är den attitydproblematiken som finns i samhället idag. Det finns en bred okunskap om personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, särskilt gällande psykiska funktionsnedsättningar.

Det finns även en motsättning mellan den effektivitet som efterfrågas på arbetsmarknaden idag och möjligheterna som personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har. Därför är sociala företag ett positivt alternativ, givetvis med kvalitetssäkerställningar av verksamheten, där individer kan arbeta utifrån sina egna förutsättningar. Arbetsintegrerande sociala företag behöver stärkas för att kunna utveckla sin verksamhet och ta emot fler individer, ett verktyg för detta är att offentliga organisationer och näringslivet upphandlar mer tjänster med sociala företag.

Attitydpåverkan är något som varit mer eller mindre centralt i alla projekt som inkluderats i rapporten. Det är en förutsättning för projekten att motverka diskriminering och främja likabehandling så att alla människor får en plats på arbetsmarknaden. Problemet är stort såväl inom offentliga organisationer som i näringslivet. Projekten har arbetat med utbildning och kompetensutveckling för att öka kunskaperna och förändra attityder. Problemet är strukturellt och förändringsprocessen kräver långsiktighet och kontinuitet. Därför är det viktigt att medvetande göra och synliggöra strukturerna och rådande normer, samt att finna strategier för att aktivt arbeta med att göra samhället och arbetsmarknaden öppet för

---

³³ Läs vidare på Socialstyrelsen,
<http://www.socialstyrelsen.se/regelverk/lagarochforordningar/lagenomstodochservicetillvissa> 13-12-2011

alla. Man bör därför sträva efter att se varje individs förmåga och möjligheter vid rekryteringsprocessen och inte endast funktionsnedsättningen.

Litteraturförteckning

Tryckta källor

Förenta Nationerna, *Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*, Artikel 27- Arbete och sysselsättning
Tema Likabehandling, *Forskningsöversikt – Likabehandling i arbetslivet*, Arbetsmiljöforum & Tema Likabehandling: 2011
Regeringskansliet, *Kommittédirektiv*, FunkA-Utredningen: 2011:59
Socialdepartementet, *"En strategi för genomförandet av funktionshinderpolitiken 2011-2016"*, Edita Västra Aros: 2011
Sävenstrand, Andreas, *Projekt på rätt väg? – Om att komma framåt med Socialfonden*, Strategisk påverkan & Lärande: 2011

Webbaserade källor

AvenyAkademin, *Digitala utbildningsrum*,
<http://www.avenyakademin.se/utbildningsrummen/>, 2011-12-07

Bergshamre Heins, Agneta. *Sociala företag behövs!*, Nutek: 2009
<http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=1268>

Civil Service UK, *Rapid Evidence Assessment Toolkit - "What is rapid evidence assessment?"* <http://www.civilservice.gov.uk/networks/gsr/resources-and-guidance/rapid-evidence-assessment/what-is> , 29-11-2011

European Commission – Enterprise and Industry,
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm 13-12-211

Europeiska Socialfonden, *Projektbank*,
<http://www.esf.se/sv/Projektbank/Sok-projekt/>

Försäkringskassan, *"Vad är aktivitetssättning?"*
<http://www.forsakringskassan.se/privatpers/funktionsnedsattning/aktivitetssattning>, 2011-12-07

Myndigheten för handikappolitisk samordning, *Funktionsnedsättning och arbetsmarknad*, <http://www.handisam.se/Publikationer-och-press/Informationsmaterial/Handisams-faktablad/Funktionsnedsattning-och-arbetsmarknad/>, 2011-12-07

Socialstyrelsens, *Termbank - "funktionsnedsättning"*,
<http://app.socialstyrelsen.se/termbank/ViewTerm.aspx?TermID=3594>, 28-11-2011

Socialstyrelsen, *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade*,

Svenska
ESF-rådet

<http://www.socialstyrelsen.se/regelverk/lagarochforordningar/lagenomstodochservice/tillvissa>, 13-12-2011

Sofisam, *Sociala företag – definition*

<http://www.sofisam.se/?get=content&action=view&id=127-15>, 2011-11-28

Svenska ESF-rådet, *Om socialfonden*,

<http://www.esf.se/sv/vara-program/Socialfonden/Om-Socialfonden/>, 28-11-2011

Svenska ESF-rådet, *Om Socialfonden – Programområde 1, Kompetensförsörjning*,

<http://www.esf.se/sv/vara-program/Socialfonden/Om-Socialfonden/Programomrade-1-Kompetensforsorjning/>, 28-11-2011

Svenska ESF-rådet, *Om Socialfonden – Programområde 2, Ökat arbetskraftsutbud*,

<http://www.esf.se/sv/vara-program/Socialfonden/Om-Socialfonden/Programomrade-2-Okat-arbetskraftsutbud/>, 28-11-2011

World Health Organization, *Mental health – WHO urges investment*

http://www.who.int/mental_health/who_urges_investment/en/index.html, 2011-12-07

Öppna vägar, *Digitala utbildningsrum*,

<http://www.oppnavigar.org/frisktjobbat/>, 2011-12-07

Bilaga 1. Projekt inkluderade i REA

PO1

Alliera	Diarienummer: 2009-3050071
Värdegrund väst genomförande	Diarienummer: 2008-3050709
AvenyAkademin	Diarienummer: 2008-3050645
Dolda funktionshinder	Diarienummer: 2009-3050056
Öppna vägar	Diarienummer: 2008-3070145
KOMP	Diarienummer: 2008-3080107
Social ekonomi för ökad välfärd	Diarienummer: 2008-3030401

PO2

Alla ska med	Diarienummer: 2008-3060027
Arbetsporten	Diarienummer: 2008-3040176
Arena för Social Ekonomi och Företagande	Diarienummer: 2008-3040419
Arbete på lika villkor/My Way	Diarienummer: 2008-3080294
Coachningsprojektet	Diarenummer: 2008-3040080
Ett fullvärdigt arbetsliv	Diarienummer: 2008-3020099
Neuropedagogiskt resurscentrum, steg 2	Diarienummer: 2008-3080289
Nya Tag	Diarienummer: 2008-3050448
SKA- projektet –	

Svenska
ESF-rådet

Samverkan för kompetensutveckling och arbete	Diarienummer: 2008-3040206
SmärtRehab	Diarienummer: 2008-3040028
Trappan	Diarienummer: 2008-3070025
Utbildning och personlig utveckling - för dövblinda och döva i norrland	Diarienummer: 2008-3080248
Villa Vägen Ut! - Vägska, metodutveckling för socialt företagande med dubbelt uppdrag	Diarienummer: 2008-3070211

Bilaga 2. Undersökningsprotokoll

Sökstrategi

En systematisk sökning gjordes av Europeiska Socialfondens projekt bank där alla avslutade projekt mellan 2007 till 30 september 2011 inkluderades. Projektens relevans för REA:t bedömdes utifrån inkluderings- och exkluderingskriterierna nedan.

Specifika sökkriterier användes sedan inom denna sökning för att få en bild av hur projekten kodar sig själva. Det gav mig en grov bild av hur många projekt som arbetar med en specifik funktionsnedsättning i kontrast till antalet projekt som arbetar generellt. Sökkriterierna som användes var: funktionsnedsättning, psykiskfunktionsnedsättning och fysiskfunktionsnedsättning (se bilaga X).

Screening av Projektbanken

De inkluderade projekten har Svenska ESF-Rådet gjort en kontroll av. Det innebär att det finns flera projekt som kontaktat myndigheten och lämnat in sin slutrapport men inte som fått sitt projekt avslutat i ärende statusen när utvärderingen genomfördes och exkluderades därför.

En faktor som komplicerade min scanning av projektbanken var att själva databasen uppdateras automatiskt när nya projekt blivit kontrollerade av myndigheten. Projekten uppdateras via en intern databas/verktyg som heter EBS. Detta innebär att nya projekt lades till i min sökning varje gång jag skulle dubbelkolla siffrorna eller fortsätta med scanningen. Det ledde till ett metodologiskt problem som fick lösas genom en dubbelkollning av en annan databas som heter Report Manager, där fick jag gå igenom att alla projekten (den totala summan) fanns med i sökningen. En ytterligare komplikation var att många av projektens slutrapporter och utvärderingar inte blivit upplagda på projektbanken. De projekten hittades istället via den ett internt arkiv eller via kontakt till de ansvariga handläggarna. Problemet har uppmärksamrats till ESF-Rådet då det är en brist i informations tillgång.

Bilaga 3. Identifiering av projekt till screeningen

Inkluderings- och exkluderingskriterier för screeningen

Inkluderings kriterier

- Europeiska socialfondsprojekt
- Projekt som är avslutade
- Projekt som började efter 2007 och avslutades innan den 30 september 2011
- Projekt som tydligt inkluderar deltagare med funktionsnedsättning
- Projekt som kompetensutvecklar sin personal eller annan personal i frågor som rör funktionsnedsättning
- Projekt som har en slutrapport
- Projekt som har en utvärdering

Exkluderingskriterier

- Projekt som inte tydligt arbetar med funktionsnedsättning
- Projekt som började innan 2007 och avslutades efter 30 september 2011
- Projekt som avslutades i förprojekteringsfasen
- Projekt som avbröts eller avslutades i förtid
- Projekt som saknar en slutrapport
- Projekt som saknar en utvärdering

Bilaga 4. Mall för intervju med projekten

Intervju med projekt:

2011-X- X

””

Intervjuad:

- 1. Hur ser det ut idag? Lever projektet vidare i någon form?**
- 2. I fall JA på fråga 1, vad har varit framgångsfaktorer för det och vad har varit svårt?**
- 3. Ifall NEJ på fråga 1, varför inte?**
- 4. Finns det intresserade aktörer som vill ta del av projekt resultatet?**
- 5. PO 2 fråga: Har ni koll på deltagarna idag? I så fall, hur har det gått för dem?**
- 6. Finns något regelmässigt som du anser borde förändras för att underlätta för målgruppen i de arbetsmarknadspolitiska insatserna?**
- 7. Sociala företag: Finns det något regelmässigt som du anser borde förändras för att underlätta för sociala företag i de arbetsmarknadspolitiska insatserna?**

Figur 1. Uträkning av antal deltagare i arbete

	Projekt	Deltagare	Kvinnor	Män	I anställning	I procent antal
<i>Sociala Företag</i>	6	376	212	214	98	26 %
<i>Arbetslivsinriktad³⁴ Rehabilitering</i>	7	436	299	137	178	41 %
<i>Attitydpåverkan</i>	6	X	X	X	X	X
Resultat Totalt	19	812	511	351	276	34 %

Uträkning*Sociala företag:*

Totalt antal deltagare: 376 stycken

Varav i anställning: 98 stycken

I procent: 26 % i anställning totalt

Arbetslivsinriktad rehabilitering:

Totalt antal deltagare: 544 stycken

Varav i anställning: 178 stycken

I procent: 33 % i anställning totalt

Totala antalet:

Totala antalet deltagare: 920 personer

Varav i anställning: 276 personer

I procent: 30 % i anställning totalt

³⁴ Coachningsprojektet är uteslutet från beräkningen eftersom projektet inte redovisat det totala antalet deltagare i slutrapporten eller i utvärderingen. Det som är beräknat lyder: 668 deltagare totalt, varav 612 kvinnor och 183 män.

Figur 2 – Flödes schema av projekt i REA

